

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ: СУТНІСТЬ І ВІДМІННОСТІ ВІД ІНСПЕКТУВАННЯ

Протягом останнього часу економічний розвиток України зазнавав потужного тиску і питання державного фінансування займає високе місце у порядку денному для України. Реалізація ефективної політики у сфері державних фінансів посідає важливе місце у процесі регулювання економічного розвитку держави. Ефективне використання бюджетних коштів залишається однією з важливих проблем виконання бюджету у більшості країн світу. Тільки належне застосування новітніх форм державного фінансового контролю в управлінні фінансовими ресурсами надасть можливість створити необхідні передумови для здійснення в державі ефективної економічної політики.

Створення та розвиток державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм в Україні є предметом дослідження таких вчених, як А.О. Асанов, М.В. Бариніна-Зарікова, О.В. Грибовський, С.О. Левицька, А.В. Мамишев, Н.І. Рубан, І.Б. Стефанюк.

Актуальність теми дослідження викликана тим, що в сучасних умовах розвитку все більше наголошується на необхідності оцінки ефективності та результативності управління державними ресурсами. Мова йде про модернізацію контролю, який би мав спрямованість на проведення глибокого аналізу та оцінки системи державного управління в різних сферах. Тим більше, що без ефективної системи контролю в системі державного управління неможлива побудова високорозвиненої, демократичної держави.

Одним з головних завдань державної контрольно-ревізійної служби є здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів.

Державний фінансовий контроль реалізується державною контрольно-ревізійною службою (далі – ДКРС) через проведення державного фінансового аудита та інспектування [1].

Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності визначений постановою Кабінету Міністрів України N 361 від 25.03.2006 року «Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінан-

сового аудиту виконання бюджетних програм», а інспектування постановою Кабінету Міністрів України №550 від 20.04.2006року.

Інспектування і аудит ефективності, хоч і близькі за змістом багатьох операцій поняття, проте це різні види контролю.

Державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм – це форма контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінка викладаються у звіті.

Аудиторський звіт – письмовий документ, у якому керівник аудиторської групи (аудитор) повідомляє про обсяги та результати виконаного аудиту ефективності.[2]

Інспектування полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю і проводиться у формі ревізії, яка повинна забезпечувати виявлення фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Результати ревізії викладаються в акті.

Акт ревізії – документ, який складається особами, що проводили ревізію, фіксує факт її проведення та результати. Заперечення, зауваження до акта ревізії (за їх наявності) та висновки на них є невід'ємною частиною акта.[3]

Поняття аудиту ефективності ширше від поняття інспектування, оскільки охоплює не лише перевірку достовірності фінансових показників, але і здійснення оцінки стану досягнення запланованих показників (продукту, ефективності, якості), виявлення проблем у виконанні бюджетної програми та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності використання ресурсів держави.

Досить часто трапляються випадки коли ревізор, виявляючи факти безгосподарності, неефективного управління, «розбазарювання» фінансових та матеріальних ресурсів держави не може відобразити їх в акті, якщо не порушено закон. Тому, акт ревізії не розкриває повної картини виконання бюджетної програми. Так наприклад в акті ревізії не можна висувати та досліджувати припущення, що неефективне використання коштів є наслідком дій або бездіяльності учасників бюджетного процесу(об'єкта контролю) щодо управління бюджетними коштами(а не через

зовнішні фактори, наприклад, недофінансування програми) і надавати пропозиції щодо покращення ситуації, для досягнення максимального результату при використанні визначеного обсягу коштів, так як це прерогатива аудиту ефективності [4].

Мета інспектування – знайти порушення і покарати винних, а мета ж аудиту ефективності – попередження порушень та надання рекомендацій, за критеріями економності, продуктивності та результативності.

Аудит ефективності має важливе значення для підвищення дієвості контролюючої системи та зростання ефективності державного управління, так як забезпечити повне усунення усіх наслідків порушень за результатами інспектування неможливо. Тому наукове обґрунтування та практичне застосування державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм є доцільним з позицій необхідності підвищення обґрунтованості бюджетних програм та покращення якості їх виконання.

Однак державний фінансовий аудит має рекомендаційний характер, а враховуючи традиції вітчизняного господарювання, фаховий рівень керівників та фінансову «культуру», не виключено, що значна частина рекомендацій за результатами аудитів може просто ігноруватись. У зв'язку з цим виникає необхідність у розробці і прийнятті такого комплексу заходів з реалізації матеріалів державних фінансових аудитів ефективності, який би дозволяв повною мірою впроваджувати ефективні рішення і по-новому приймати процес управління бюджетними ресурсами. З огляду на це доцільне внесення відповідних змін і доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують процес проведення аудиту ефективності.

Через обмеженість обсягів статті, ми своїм дослідженням охопили лише окремі аспекти проведення органами ДКРС державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм, виокремлюючи лише основне з певних питань, залишаючи перспективи для подальших розвідок у цьому напрямі та дослідженні становлення та розвитку аудиту ефективності як новітньої форми державного фінансового контролю.

Список використаних джерел:

1. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 26 січня 1993року№2939-ХІІ із внесеними змінами та доповненнями.-Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

2. Методичні рекомендації щодо проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетної програми [Текст]: наказ ГоловКРУ України N 444 від 15.12.2005 року

3. Про затвердження порядку проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою [Текст]: постанова Кабінету Міністрів України N 550 від 20 квітня 2006 р із внесеними змінами та доповненнями.

4. Бараніна-Закірова М.В. Запровадження державного аудиту в практику роботи органів ДКРС // Фінансовий контроль. – 2010. – №3 – С. 9–13.

Іваницька М. П.

аспірантка кафедри фінансів

ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні наша держава приділяє особливу увагу проблемам формування всіх місцевих бюджетів, оскільки починаючи з 1 січня 2011 року вступили в дію норми Податкового кодексу України та нова редакція Бюджетного кодексу України. Згідно з цим зменшилась кількість податків та зборів. А до місцевих податків тепер належать: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та єдиний податок. Тому зараз актуальним є питання формування дохідної частини місцевих бюджетів за рахунок джерел, надходження від яких є фінансово значимими, стабільними, і витрати по адмініструванню яких є набагато меншими від надходжень.

Податок на нерухомість має особливе значення з огляду на комплекс соціально-економічних проблем. З точки зору принципів соціальної справедливості, необхідність його запровадження полягає в тому, що він дозволяє нівелювати значний рівень диференціації доходів і їх накопичення у руках окремих осіб.

Водночас слід наголосити, що запровадження податку на нерухомість на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України потребує надзвичайно виважених підходів до формування механізму його справляння. В іншому разі можуть виникнути непередбачувані наслідки як для держави у цілому, так і для окремих юридичних і фізичних осіб. Це, зокрема, пов'язано з тенденцією розшарування суспільства за майновою ознакою.

На нашу думку, щоб пом'якшити ці процеси, доцільно передбачити широкий перелік пільг для фізичних осіб. З метою уникнення великого